

information Competence of Engineers” integrated course in the educational process of higher education institutions training future engineers. The main advantages of introducing this course into the process of information competence formation based on the new time and labor market requirements are highlighted.

The theoretical reasoning of the methodology of information competence formation of technical universities students was based on a deep analysis of the main content components of the modern integrated course, implementation of organizational and pedagogical conditions and organization of experimental research and their testing in practice. The article describes the stages of the experimental study of future engineers’ information competence formation and the main features of an integrated course at the technical university. The suggested special course provides a block of professionally oriented disciplines, determined by the State Standard for the 0507 Electrical Engineering and Electromechanics major, specialty Electromechanical Automation Systems and Electric Drive for future engineers training. They include the ability of modern graphic editors to model objects, perform and edit their images and drawings, as well as preparation of design and technological documentation, fundamental graphic and information training with a focus on the professional profile of the specialty.

It is noted that the course modules layout was designed around the fundamental and cross-curricular concepts of the studied sections, basic techniques and methods of cognitive and professional activity, which contributed to the effective implementation of professional training and formation of future engineers’ information competence.

Keywords: students of technical universities, information competence of an engineer, integrated course, educational process.

УДК 371.1:372.853

Петечук А. Р.

ЕЛЕМЕНТИ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ В ШКОЛАХ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСІ

Актуальність розглядуваної у статті проблеми впливає із потреби у розвитку компетентісно орієнтованого навчання у сучасній школі. З огляду на те, що у процесі розвитку освітніх систем напрацьовувався досвід практично орієнтованої, “наближеної до життя” школи, то його варто проаналізувати, переосмислити і узагальнити.

У статті проаналізовано досвід організації навчання, спрямованого на розвиток в учнів прикладних знань, умінь і навичок, який існував у школах Підкарпатської Русі. Це дозволяє наблизитись до розуміння компетентісного підходу у формування змісту освіти.

Ключові слова: Підкарпатська Русь, школи, навчальні програми, компетентісний підхід.

У суспільстві знань та економічного процвітання необхідне володіння навичками комунікабельності, мобільності; здатністю сприймати суспільні зміни не як особистісну кризу, а як можливість для подальшого саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації у творчому пошуку.

Сучасна освіта орієнтована на формування компетентностей. Це передбачає переосмислення педагогічного досвіду, який напрацьовано в різні періоди її історико-культурного розвитку, в тому числі, і в школах Підкарпатської Русі. Підкарпатська Русь – це територія сучасного Закарпаття, яка у період з 1918–1938 року носила таку назву і входила на правах

автономії до складу демократичної Чехословачини. Стрімкий розвиток у складі демократичної держави відобразився і на освіті. Початок ХХ століття у Європі характеризувався поживленням психолого-педагогічної теорії та практики навчання. Розбудова освіти і шкільництва на території Підкарпатської Русі прагнула враховувати європейські і світові тренди, які відображали прагнення наблизити навчання до практичних потреб життя, враховувати потреби та інтереси особистості.

Сучасний етап розвитку освіти характеризується орієнтацією на особистісний та компетентнісний підходи. Саме це і актуалізує потребу в історико-педагогічному аналізі освітніх систем. Нове прочитання прогресивного досвіду минулого наблизить нас до розуміння того, як слід конструювати компетентнісно орієнтований зміст освіти.

Розвиток освітніх процесів на Закарпатті висвітлено у студіях відомих діячів краю А. Волошина, О. Духновича, дослідників В. Гомонная, І. Гранчака, А. Ігната, В. Росула, В. Сагарди, М. Талапканича, В. Химинця, П. Ходанича

Особливості розвитку сучасної освіти з позицій компетентнісного підходу розкрито в численних працях вітчизняних науковців (І. Бега, Н. Бібік, Н. Вінник, О. Овчарука тощо).

У контексті нашого дослідження більш вагоме значення має дослідження процесу формування практичних здатностей (сучасною термінологією, компетентностей), який мав місце у школах Підкарпатської Русі.

Слід зазначити, що аналіз історико-педагогічного досвіду освіти Підкарпатської Русі у контексті актуальності розробки компетентнісно орієнтованого навчання не був предметом окремого системного дослідження. Цим обумовлена актуальність розглядуваної у роботі проблеми.

Мета роботи полягає у здійсненні аналізу історико-педагогічного досвіду освіти і шкільництва Підкарпатської Русі у контексті визначення цінних здобутків для впровадження компетентнісного підходу в сучасній школі.

Компетентність розуміється як здатність діяти у певних життєвих, соціальних і професійних ситуаціях; це володіння сукупністю таких якостей і властивостей, які забезпечують успішне вирішення прикладних завдань. Компетентність складається із когнітивного, операційного та особистісно-ціннісного компонент і формується як інтегративне новоутворення. Інтегративним, об'єднуючим чинником виступає соціальне замовлення на особистість, здатну діяти в конкретних умовах соціального, професійного, особистого життя. Соціальне замовлення, трансформуючись у систему освітніх цілей, може бути представлене положеннями, директивами, вказівками, вимогами, які регулюють як формування змісту освіти, так і організацію освітнього процесу.

Нові умови суспільного розвитку ставили нові виклики, серед яких важливе місце займало питання організації шкільництва Підкарпатської Русі. Визначаючи сутність нової школи, як трудової І. Лизак відмічає, що трудова школа звертає увагу на практичність і потреби життя, і на те, щоб учень проявив активність у навчанні: "Учень повинен знати практично перевести те, чому в школі навчився (повинен вміти використовувати знання на практиці –

прим наша – П.А.), т.е. трудова школа смотрит на потребу життя – виховує життєспроможного чловека” [1, с. 81].

Починаючи з самого початку перебування дітей у школі, вчителі орієнтувалися на досвід дітей, роширення їхнього кругозору про довкілля, людські взаємини, громадянське життя.

Так до прикладу, завдання предмету “Початкова наука” полягало у навчанні дітей спостерігати за природними і громадськими явищами, розуміти і пізнавати їх, а також упорядкувати відношення дітей до природи і суспільства на принципах загальної моралі. Поставлені завдання досягали доцільним використанням природних і суспільних справ домоводства. Індивідуальні, вільні і самостійні прояви учнів були основою їх мовної освіти, розумового і морального виховання, тілесного розвитку і плекання їх характеру [3].

В початковій науці мова йшла про:

- пізнання предметів (їх властивостей, відношення до природного і суспільного громадянського порядку);
- виховання уваги і спостережливості;
- розвиток пам’яті, уваги, уяви, фантазії, мислення: логічного, образного);
- розвиток мови і мовлення (основи вивчення мови: вимова, мовні вправи, вірші і приказки, казки та оповідання, дитячий словник);
- розвиток навичок моделювання, малювання, музичних, ігрових і танцювальних умінь;
- розвиток навичок гігієни і охорони власного тіла;
- моральне виховання (творення правильних звичаїв, діяльної моралі).

Початкова наука орієнтувалася на всесторонній розвиток учнів, домашні справи, зближувала сім’ю із школою, а учнів – із природою і суспільством. Тому різні природні й громадські справи як окремого села, так і країни вцілому, мали вплив на початкову науку повсюди. Ця особливість проявлялася в окремих розкладах навчального матеріалу для поодиноких шкіл.

При навчанні предмету початкова наука учнів різними способами вчили мислити, робити висновки, абстрагувати, узагальнювати, і головне – висловлюватись, комунікувати. Таким чином у школярів змінювалося відношення до щоденних справ. Вчителями також проводились добре організовані прогулянки.

Мова навчання, співи, рахунки, і тілесне виховання були самостійними предметами на нижчому ступені, але їх навчальний матеріал частково включали до предмету початкової науки, яка стала осередком всієї науки і виховання на нижчому ступені (1-2 нав. рр.).

Аналіз орієнтовного навчального плану предмету “Початкова наука” (див. табл. 1) дозволяє відмітити, що теми навчального матеріалу розширювали знання дітей про довкілля: опираючись на досвід дитини, її поступово вводили у ширше коло понять, мисленевих зв’язків, асоціацій. Учні вчилися розуміти, що є інші діти, і у їх сім’ях інші традиції, і про поведінку в школі і дома, взаємини із однокласниками і вчителем; про різні пори року та їх ознаки; про тваринний і рослинний світ; про власне тіло та особливості догляду за ним.

Таблиця 1

Орієнтовний навчальний план предмету „початкова наука”

Поступні річники (класи)	Навчальний матеріал
1	<p>Дитина і школа. Дитина і її домівка (домоводство, сім'я). Родичі, брати і сестри. Приятельство і любов у родині. Відомості про класи. Учитель, товариші. Обладнання класу. Помешкання (житло), його обладнання. Порядок у класі, вдома. Робота в класі, вдома. Ігри.</p> <p>Дорога до школи в різні пори року. Явища природи.</p> <p>Дитина і її родичі. Їх заняття.</p> <p>Дитина і її тіло. Їжа, одяг, квартира.</p> <p>Дитина і її робота, відпочинок, ігри в різні пори року.</p> <p>Дитина і природа в різні пори року. Сонце, день, ніч. Рік, місяць, тиждень. Пори року. Природна сила. Тварини. Квіти. Камені.</p> <p>Дитина і природні явища.</p>
2	<p>Наша школа і наш дім. Будинок, орієнтування в ньому, організація праці, співпраця...</p> <p>Пришкільна ділянка, сад, домашня ділянка в різні пори року.</p> <p>Наше тіло. Наші тілесні й духовні потреби. Житло, їжа, одяг. Ігри.</p> <p>Виробники продукції і торгівля.</p> <p>Наша родина, родичі, громада та громадяни. Соціальні потреби. Взаємна співпраця.</p> <p>На полях, на лугах, в лісі, біля води в різні пори року. Тварини. Рослини. Мінерали. Із села до міста і навпаки.</p>
1 і 2 (однокласні, двокласні і трикласні школи із вісьмома поступними річниками, однокласні і двокласні школи з п'ятьма поступними річниками)	<p>В обох курсах. Дитина, її домівка і школа. Узгоджене життя вдома і в школі. Родичі, брати і сестри, приятельство і любов у родині. Клас, учитель, шкільні товариші, приятелювання і любов у школі. Клас і обладнання. Порядок вдома та в класі. Дорога до школи в різні пори року.</p> <p>Дитина, її тіло і здоров'я.</p> <p>Дитина і праця. Праця, відпочинок вдома і в школі.</p> <p>Дитина, її духовні потреби, і товариське життя. Дитячі ігри в різні пори року і при різних погодних умовах. Наша родина і родичі.</p> <p>Дитина і природа в різні пори року і при різних природних умовах. Тварини, квіти, камені. Сонце, день, ніч. Рік, місяць, тиждень. Пори року.</p> <p>Дитина, ведення домашнього хазяйства, околиця.</p> <p>Курс а. Квартира, обладнання в квартирі. Наш будинок і обладнання в ньому.</p> <p>Дитина і її тіло. Їжа і одяг. Родичі, їх заняття. Виробники продукції і торгівля.</p> <p>В квартирі, на дворі, на домашній та шкільній ділянці, в саду, в різні пори року. Різні природні явища. Громада і громадяни. З села до міста і навпаки.</p> <p>Курс б. шкільний будинок і обладнання в ньому. Орієнтування в ньому.</p> <p>Дитина і її тіло. Хвороби і здоров'я. Праця в школі, її організація, співпраця.</p> <p>Ігри. Соціальні потреби. Взаємна співпраця в громадському житті.</p> <p>На полях, луках, в лісі, біля води в різні пори року. Явища природи.</p> <p>Орієнтування на пришкільній ділянці.</p>

Орієнтування учнів на практичні життєві потреби і їх зв'язок з навчанням проходить наскрізною ниткою в організації навчання і виховання школярів.

Це переконливо доводить аналіз навчального матеріалу для багатьох шкільних предметів. Наприклад у вивченні “Краєзнавства”, яке на 3-5 навчальних роках було центром “усьх учебных предметов”, вимагалось “чъм больше рисовати, моделовати, драматизувати (почта, уряды). Тобто, учням повинні були представлятися зразки для поведінки в різних урядових установах, які вони відповідним чином засвоювали і відтворювали у грі [1, с. 104].

У рекомендаціях до вивчення “Природопису”, йдеться про необхідність пізнати природу рідного краю, своєї держави (йшлося про Чехословацьку державу загалом, і в тому числі, її автономну одиницю – Підкарпатську Русь – *прим. наша – П.А.*), а вже після того сусідніх та інших країн [1, с. 106]. У змісті “Природопису” учні опановували навички надання першої невідкладної допомоги, використання лікарських рослин, розпізнавання ядовитих і шкідливих у господарстві комах, гризунів, плазунів; ознайомилися із такими видами господарських робіт як щеплення, огородинство, пчільництво; розвивали знання про будову тіла людини, нервову систему та їх охорону.

У рекомендаціях з вивчення “Фізики і хеміѣ” йшлося про те, що “практично важкі дѣла брати подробно, основно, маловажнѣ брати – коротко” [1, с. 106]. Тобто, складні теми пропонувалось опрацьовувати детально, фундаментально, допоміжні, або менш важливі оглядати коротко. Але застерігалось, що для вивчення цієї дисципліни учні, де тільки можливо “дѣлают всьо сами” [1, с. 106]. Аналіз рекомендацій з викладання навчального предмету дозволяє зауважити їх схожість із рекомендаціями викладання фізики і хімії у сучасних школах. Насамперед, розпочинаючи вивчення природного явища необхідно було “удостоверитися, что знают о нем ученики” (актуалізувати їх досвід, опорні знання), пояснити, “нарисувати”, яким способом буде проводитись експеримент, узагальнити все, що знають уже учні і сформулювати правило (закон); наостанок слід було “обговорити практичне значеніє” [1, с. 107]. Зверталась увага на вивчення машин, магнетизму, електрики, гальваніки, звуку і світла та їх практичного використання у радіопередаванні, фотографуванні, хімічному виробництві. Слід відмітити, як на 30-ті роки ХХ століття для відносно економічно та промислово відсталого регіону – це прогресивний освітній поступ.

У змісті предмету “Численіє и мѣры” не дозволялось подавати “теоретичні” задачі для розрахунків обводів, площ, об'ємів. Рекомендувалось проводити розрахунки на “дѣйстных предметах”. У VII класі учні повинні були вміти розраховувати площі поверхонь та об'єми різних тіл: стакана, графіна, кулі. У VIII класі повинні були вміти проводити розрахунки з відсотками і мати уявлення про векселі, позики, цінні папери, оплати, проводити прості для господарства розрахунки [1, с. 109].

Дуже цікавими в контексті нашого аналізу навчальних програм шкіл Підкарпатської Русі є “Примірнѣ учебнѣ основи (учебний план)”, опубліковані в Урядовому віснику за листопад 1930 року. Їх було розроблено у

відповідності до там само опублікованого “Розпорядження Міністерства Шкільництва и народноѣ освѣти з дня 6 мая 1930, чис. 47, 415-1”, котрым впорядковувалися “нормальнѣ учебнѣ основы для народных школ” [2].

“Примірнѣ учебнѣ основы (учебний план)” в шкільній практиці дають уявлення про практичні види робіт, які повинні були вміти виконувати учні і, які доповнювали основне навчання та розподілялись у навчальному плані наступним чином:

“I. За осередками дѣтячого інтересу:

I. За осередками дѣтячого інтересу:

а) з оглядом на часовий поступ и рочне життя;

б) з оглядом на потреби учнѣв школи, домовства, села и околицѣ.

II. За навчальними предметами і навчальним планом;

III. Відповідно матеріалу, способу вироблення (з огляду на доступність матеріалу, і з огляду на шкільне обладнання та навчальні засоби – *прим. наша – П.А.*);

IV. За “окрасовими” техніками (тісний зв’язок з матеріалом рисовання);

V. По иншим поглядом” [2, с. 170].

Конкретизація цих напрямів розкриває різні види робіт, яким навчалися учні та розмаїття матеріалів, з якими вони вміли працювати.

I. У відповідності до пір року пропонувалось поєднання у використанні різних засобів (природних матеріалів) та набуття практичних умінь і навичок у процесі їх обробки для створення предметів побуту, докільця, прикрас (приміщень: домашніх, шкільних, позашкільних), які є як метою практичної підготовки учнів, так і виготовлені з особливим натхненням (майстерно, художня вартість, корисно) можуть використовуватися в якості засобів навчання. Наприклад, з огляду на пору року “Осінь”, пропонується використовувати дари природи (плоди, цибулини, каштани, жолуді, горох, зерна соняшника, огірків, динь, кістки, насінини, горіхи, шишки, рослинні усики, плоди моркви, ріпи, буряку) і через складання, збирання, зберігання, приготування – наряджати у природні форми, як наприклад: фігури, звірятка, дерева, будинки, так і абстрактні (картини, зорі, рахівниця з плодів); робити збірки пресованого листя і галузок для природознавчих цілей і рисованя. З соломи пропонується робити плетенки, обкладати нею кущі, деревця, помпи (для запобігання замерзання). Дерево, прутики, кору рекомендується шукати, різати, прищеплювати, упорядкувати і поскладати для зимових потреб.

Виготовлення вітряків з паперу, пір’я, корків, дерева, а також птахів, мотилів, літаки, стріли, вітрила... Так само для пір року “Зима”, “Весна”, “Літо”.

З огляду на шкільні і домашні потреби учнів звертається увага на зовнішній вигляд учня (форма одягу, взуття, білизна, головних уборів) та тримання його в належному стані за допомогою пришивання пуговиць, чищення одягу і взуття, латання, в’язання шнурків, бантиків, краваток, хусточок. Учень повинен готувати зошити, дощечки (для різьблення, ліплення), альбоми, ручки, деревця до писання, рисованя и модельованя; загорнути книги, постругати олівці, впорядкувати палети на фарби тощо.

Передбачалося, що старші учні виготовляють для молодших навчальні засоби (“учебні средства”), засоби для ігор та занять: виготовляють з паперу та інших матеріалів геометричні тіла, фігурки; ліплять на тверді щитки (дощечки) букви (із плакатів та інших друкованих матеріалів); складають і ліплять із них тексти, загострюють олівці, обгортають книги, роблять іграшки (фігурки, коників, звірятка, пташок, візки, колиски) із тканини, шкіри, дерева, плодів...

II. За навчальними предметами (на прикладі предмету “Горожанське виховання” передбачено формування досвіду практичної діяльності, втіленого в упорядкуванні та прикрашанні публічних (громадських) місць, опіці над старими пам’ятками; у виготовленні засобів та іграшок для молодших школярів; колективна робота для збору коштів на гуманістичні і добродійні задачі – дитячі базари, збирання плодів і лікарських трав.

III. Залежно від матеріалу і виробничих способів.

Моделювання як первісний спосіб просторового уявлення передуює малюванню, супроводжує та демонструє всю шкільну працю. Моделювання дозволяє набувати почуття міри, пропорції, рівноваги, ритму, відчуття конструктивного і естетичного смаку, творчої уяви (фантазії, розвиває розуміння “окрашаючої пластики – абстрактної форми: колѣсце, колачики, серце, звѣзда...”) [2, с. 178].

Матеріалом до моделювання є пісок, цегляна, кахлярська, керамічна глина; штучні матеріали: пластилін, гіпс, віск, парафін, цемент, штучний камінь.

Далі слідує деталізація використання моделювання як способу творення предметів для навчальної та ігрової діяльності в школі, в побуті, домашньому господарюванні на всіх ступенях навчання: елементарному, середньому та вищому рівнях.

Якщо на елементарному рівні за допомогою моделювання діти мали засвоїти досвід вирізання, складання, наліплювання, малювання, плетення, у змісті проведення занять і навчальних ігор, то на вищому ступені навчання моделювання розглядається як спосіб набування досвіду практичної діяльності. Йдеться про моделювання з різними матеріалами, ознайомлення з різними видами виробничої діяльності (виготовлення виробів із картону, переплітання книг, плетення і ткацтво, роботи на столярському і токарському станках, фотографування); залежно від техніки прикрашення (із використанням орнаментального малювання)

Малювання предметів з паперу, дерева, шкіри, каменю; стін і матерії з використання акварельних, емальованих фарб; спеціальних красок для матеріалу, шкіри, дерева, різьба з дерева, гуми, плетення, ткацтво, в’язання.

Залежно від інших поглядів (наприклад, спільної праці).

Такий досвід набувається у процесі спільної роботи з прибирання навчальних приміщень, з праці на шкільній ділянці; для шкільного музею, проведення різних урочистостей, виставок, гурткової роботи та спільних прогулянок (походів) [2, с. 179-184].

Таким чином перед нами постає реконструкція навчання, організованого за цілями трудової школи. Ґрунтовний аналіз розроблених навчальних основ

дає уявлення про організацію життєдіяльності учнів у школі з огляду на необхідність їх підготовки до дорослого життя та спрямовану на розвиток естетичних, художніх, творчих здібностей, виховання почуття міри і смаку, працелюбства та товариствськості, взаємодопомоги та підтримки, прагматичні потреби.

Велике значення надавалось умінню представити себе та свою роботу. Як зазначено у "Руководстві...", для того, щоб учні вчилися вільно триматися під час виступів, уміли представити себе у публічних виступах, а також з метою подальшої самоосвіти в школах вводилися щотижневі, так звані "Забавні години". Програмою передбачалося проведення цих занять у формі декламації, співу, розповіді вчителя (казка, притча на актуальну тему з подальшим обговоренням), монологи, драматизації. Такі години могли поєднуватися із батьківськими зборами, Але головне їх завдання вбачалося у підготовці дітей "...к доброму виступленію пред публикою, что огромное значение имѣет относительно общественной жизни человека [1, с. 25].

В кожній школі рекомендувалось впродовж навчального року влаштувати 2-3 театральні вистави за участю школярів. Як зазначає І. Лизак це "часто больше цены имѣет касательно жизни человека, нежели то, яка высока одна, или друга гора в Африцѣ" [1, с. 81].

Процес навчання на початку 20-х рр. ХХ століття у школах Підкарпатської Русі розглядався як взаємодія вчителя й учня. Безперечно, великого значення надавалося змісту навчання. Проте, які б не були навчальні плани, програми, підручники, вони залишалися нейтральними, якщо педагог не знаходив шляхів активізації пізнавальної діяльності учнів, не узгоджував дидактичний матеріал з індивідуальним досвідом дитини та з вимогами соціального і культурного життя.

Практично орієнтоване навчання забезпечується організацією концентраційного навчання. Це означало, що "при одном предметѣ концентрується матеріал больше предметов", а також при можливості організовується навчання таким чином, щоб "одного дня при всѣх учебных предметах говорилось о одной темѣ, которую намѣрялись разбирати из нѣкоторого реального предмета". Пояснюється це на прикладі теми "Пчола" з "Природопису".

Організація концентраційного навчання в цьому випадку має таку модель: "при численію беру задачи из пчеловодства, при чтенію береса чтение текста "Пчела", при граматики примѣри береме тоже из жизни пчелы <... >, можетя виробити и домашня или школьная задача" [с. 45]. Правда, в методичних вказівках давалося і застереження, щодо неприпустимості штучної, надуманої, нелогічної концентрації.

Висновки. Провідними ознаками шкільництва на початку ХХ століття були альтернативний підхід до особистості дитини, демократизація школи як необхідна умова її реформування, орієнтація на позитивні здобутки зарубіжної психолого-педагогічної науки, введення нових форм шкільної організації, впровадження в практику школи передових теорій і методик навчання. Саме цими проблемами займалися найвідоміші педагоги

Підкарпатської Русі. Причому приділялася значна увага використанню при викладанні кожного предмету місцевого матеріалу, тому європейський досвід та місцевий історико-дидактичний матеріал були тісно переплетені у шкільництві аналізованого періоду.

Аналіз навчальних програм для шкіл підкарпатської Русі дозволяє виокремити націленість навчання на практику, зв'язок з життям; на використання методів, форм і засобів, які сприяли формуванню практичних умінь і навичок, які були корисними і потрібними як для життя в суспільстві, так і для вирішення конкретних життєвих і господарських ситуацій. Обізнаність та здатність вирішувати практичні завдання учнями дає підстави говорити про формування компетентностей, серед яких можна виокремити: соціально-культурну, природоохоронну, здоров'язберігаючу, побутово-господарську, комунікативну.

Аналіз методичних рекомендацій до вивчення окремих шкільних предметів дозволяє констатувати, що ефективність формування компетентностей тісно пов'язана і залежить від методів, форм і засобів навчання, серед яких пріоритетними є концентраційне навчання та драматизація, а також методи, які стимулюють самостійну та групову діяльність учнів.

Використана література:

1. Лизак І. Руководство для учительства народных школ на Подкарпатской Руси. Ч. 1. Школьная административа. Ужгород : Книгопечатня ОО. Васильян. 1933. 128 с.
2. Урядовѣй вѣстник школьного оддѣла цивильноѣ управы Подкарпатскоѣ Руси. Рочник X, 1930. С. 170-194.
3. Учебнѣ основы для руських народных школ Подк. Руси // Урядовѣй вѣстник школьного оддѣла цивильноѣ управы Подкарпатскоѣ Руси. – Ужгородѣ, 1923. Ч. 9-10. Рѣчник III. С. 196-250.

References:

1. Lizak I. Rukovodstvo dlya uchitelstva narodnyh shkol na Podkarpatskoj Rusi. Ch.1. Shkolna administrativna. Uzhgorod : Knigopечатnya OO. Vasilyan. 1933. 128 s.
2. Uryadovѣj vѣstnik shkolnogo oddѣla civilnoѣ upravu Podkarpatskoѣ Rusi. Rochnik X, 1930. S. 170-194.
3. Uchebnѣ osnovy dlya ruskih narodnyh shkol Podk. Rusi // Uryadovyj vѣstnik shkolnogo oddѣla civilnoѣ upravu Podkarpatskoѣ Rusi. – Uzhgorod, 1923. Ch. 9-10. Richnik III. S. 196-250.

ПЕТЕЧУК А. Р. Элементы компетентностно ориентированного обучения в школах Подкарпатской Руси.

Актуальность рассматриваемой в статье проблемы vyplывает из потребности в развитии компетентностно ориентированного обучения в современной школе. Ввиду того, что в процессе развития образовательных систем нарабатывался опыт практически ориентированной, “приближенной к жизни” школы, то его стоит проанализировать, переосмыслить и обобщить.

В статье проанализирован опыт организации учебы, направленной на развитие у учеников прикладных знаний, умений и навыков, который существовал в школах Подкарпатской Руси. Это позволяет приблизиться к пониманию компетентностного подхода в формировании содержания образования.

Ключевые слова: *Подкарпатская Русь, школы, учебные программы, компетентностный подход.*

PETESCHUK ARIADNA. Elements of the competently principal training in schools of pidkarpatska rus (1919–1938).

The actuality of the problem of article follows from the need for the development of competence-oriented learning in the modern school. Given the fact, that in the process of the development of educational systems the experience of a practically oriented, “close to life” school has developed, then it should be analyzed, rethought and generalized.

The paper suggests the analysis of the experience of organizing training, aimed at developing students’ applied knowledge, skills and abilities that existed in schools of Pidkarpatska Rus. It allows to get closer to understanding the competency approach in the formation of the content of education.

Keywords: *Pidkarpatska Rus, schools, educational programs, competent approach.*

УДК 378.147:54:615.15

ORCID.org/0000-0002-3367-5931

Рева Т. Д.

**СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
ВИЩОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
НА ІНСТИТУЦІЙНОМУ РІВНІ**

У статті обговорюються сучасні вимоги до системи забезпечення якості вищої фармацевтичної освіти в Україні на інституційному рівні, представлені принципи забезпечення якості. На думку автора, важливу роль в оцінюванні якості вищої фармацевтичної освіти в Україні мають нижчезазначені процедури забезпечення якості освіти, а саме: поліпшення менеджменту освітньої діяльності, якісний відбір контингенту здобувачів вищої освіти, збільшення частки викладачів з науковими ступенями в Університеті, удосконалення матеріально-технічної та навчально-методичної баз тощо. Автором визначено перелік моніторингових процедур оцінювання якості вищої фармацевтичної освіти в Україні та умови для реалізації форм підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу. У статті відмічено, що у перелік вимог до системи внутрішнього забезпечення якості вищої фармацевтичної освіти входить також наявність інформаційних систем для ефективного академічного менеджменту освітнього процесу, що передбачає уведення в дію електронної системи збору й аналізу інформації, системи електронного документообігу, електронної скриньки тощо.

Забезпеченню якості вищої фармацевтичної освіти, на переконання автора, мають сприяти публічність інформації щодо популяризації наукових доробків викладачів із застосуванням університетського репозитарію, доповнити вже відомі процедури та заходи із запобігання та виявлення академічного плагіату допоможуть нижчезазначені дії:

- інформування студентів про академічну доброчесність в освіті;*
- реалізація ідеї академічної доброчесності у різних видах навчальної, наукової та дослідницької діяльності;*
- перевірка курсових, дипломних та магістерських робіт у системі “Антиплагіат”;*
- адміністративна та моральна відповідальність викладачів і студентів, керівників за порушення норм академічної доброчесності та корпоративного кодексу.*

Ключові слова: *якість освіти, система забезпечення якості вищої освіти.*